

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

17 päivänä joulukuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely – Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Puitepätös 2002/584/YOS – Eurooppalainen pidätysmääräys – 4 a artiklan 1 kohta – Jäsenvaltioiden väliset luovuttamismenettelyt – Täytäntöönpanoa koskevat edellytykset – Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet – Poikkeukset – Pakollinen täytäntöönpano – Rangaistus, joka on määrätty vastaajan poissa ollessa – Syytetyn pakeneminen – Direktiivi (EU) 2016/343 – 8 ja 9 artikla – Läsnaoloa omassa oikeudenkäynnissä koskeva oikeus – Vastaajan poissa ollessa annettua tuomiota koskevat edellytykset – Tarkistaminen tuomitun luovuttamisen yhteydessä

Asiassa C-416/20 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Hampurin osavaltion ylioikeus, Saksa) on esittänyt 4.9.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.9.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, joka koskee sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, joiden kohteena on

TR,

Generalstaatsanwaltschaft Hamburgin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin (esittelevä tuomari) ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Krausenböck,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.11.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, asiamiehenään J. Fröhlich,
- Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller, M. Hellmann ja F. Halabi,
- Romanian hallitus, asiamiehinään E. Gane, L.-E. Batagoi ja A. Wellman,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna ja J. Sawicka,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Euroopan komissio, asiamiehinään C. Ladenburger, M. Wasmeier ja S. Grünheid,
kuultuaan julkisasiamiehen 10.12.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 9.3.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/343 (EUVL 2016, L 65, s. 1) 8 ja 9 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa on kyse sellaisten eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanosta Saksassa, jotka Judecătoria Deva (Devan ensimmäisen asteen tuomioistuin, Romania) on antanut 7.10.2019 ja Tribunalul Hunedoara (Hunedoaran alioikeus, Romania) on antanut 4.2.2020 sellaisten vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten, joihin TR on Romanian tuomioistuimissa tuomittu hänen poissa ollessaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Puitepäättös 2002/584/YOS

- 3 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäättöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäättöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäättös 2002/584), johdanto-osan 1, 5–7, 10 ja 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien ja erityisesti niiden 35 kohdan mukaan jäsenvaltioiden olisi luovuttava muodollisesta rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevasta menettelystä tuomion täytäntöönpanoa pakoilevien, lopullisen tuomion saaneiden henkilöiden osalta ja olisi nopeutettava rikoksesta epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevia menettelyjä.

--

- (5) [Euroopan] unionille asetettu tavoite tulla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi johtaa EU:n jäsenvaltioiden välisen, rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen poistamiseen ja sen korvaamiseen oikeusviranomaisten välisillä luovuttamisjärjestelyillä. Lisäksi uusien ja yksinkertaisempien järjestelyjen käyttöönotto rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi tuomioiden täytäntöönpanoa ja syytteeseen asettamista varten rikosasioissa tekee mahdolliseksi poistaa nykyiset monimutkaiset ja aikaa vievät luovuttamismenettelyt. Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella on aiheellista korvata jäsenvaltioiden tähänastiset perinteiset yhteistyösuhteet rikosoikeudellisten päätösten, sekä ennen tuomiota annettujen että lopullisten, vapaan liikkuvuuden järjestelmällä.

(6) Tässä puitepääatöksessä säädetty eurooppalainen pidätysmääräys on vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen, jota Eurooppa-neuvosto on luonnehtinut unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi, ensimmäinen konkreettinen sovellus rikoslainsäädännön alalla.

(7) Koska tavoitteena olevaa, rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuvan monenvälisen luovuttamisjärjestelmän korvaamista ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden yksipuolisin toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, neuvosto voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa tarkoitettun ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepääatöksessä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

--

(10) Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja periaatteita, minkä neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja minkä seurauksista on säädetty saman artiklan 2 kohdassa.

--

(12) Tässä puitepääatöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan [SEU] 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita. – –”

4 Kyseisen puitepääatöksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus panna se täytäntöön”, säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepääatöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepääatös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [SEU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

5 Mainitun puitepääatöksen 4 a artiklassa, jonka otsikko on ”Päätökset, jotka on annettu henkilön ollessa poissa oikeudenkäynnistä”, säädetään seuraavaa:

”1. Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi myös kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, jos henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, jollei eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä todeta, että henkilö pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin määriteltyjen menettelyvaatimusten mukaisesti:

a) asianmukaiseen aikaan

- i) joko oli saanut haasteen henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai oli muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että hän oli tietoinen oikeudenkäynnistä,

ja

- ii) hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä,

tai

- b) oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut oikeudenkäyntiavustajan, jonka joko asianomainen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä edustaja oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä,

tai

- c) sen jälkeen, kun päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen:

- i) nimenomaisesti ilmoitti, ettei hän riitautu päätöstä;

tai

- ii) ei pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa;

tai

- d) ei saanut päätöstä tiedoksi henkilökohtaisesti, mutta

- i) se annetaan hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä luovuttamisen jälkeen ja hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon asianomaisella henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen;

ja

- ii) hänelle ilmoitetaan, missä ajassa hänen on pyydettävä uudelleenkäsittelyä tai haettava muutosta, kuten asiaa koskevassa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä mainitaan.

2. Jos eurooppalainen pidätysmääräys annetaan vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten 1 kohdan d alakohdan edellytysten mukaisesti ja asianomainen henkilö ei ole aiemmin saanut virallista tietoa häntä koskevasta rikosoikeudellisesta menettelystä, hän voi siinä yhteydessä, kun hän saa tiedon eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisällöstä, pyytää jäljennöksen tuomiosta ennen kuin hänet luovutetaan. Pidätysmääräyksen antaneen viranomaisen on toimitettava välittömästi saatuaan tiedon pyynnöstä etsitylle henkilölle jäljennös tuomiosta täytäntöönpanoviranomaisen välityksellä. Etsityn henkilön pyyntö ei saa viivyttää luovuttamismenettelyä eikä viivyttää päätöstä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Tuomio toimitetaan asianomaiselle henkilölle ainoastaan informaatiotarkoituksessa; sitä ei saa pitää virallisena tuomion tiedoksi antamisena eikä uudelleenkäsittelypyyntöön tai muutoksenhakuun sovellettavaa määräaikaa saa laskea alkavaksi siitä.

3. Jos henkilö luovutetaan 1 kohdan d alakohdan edellytysten nojalla ja hän on pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta, tämän uudelleenkäsittelyä tai muutoksenhakua odottavan henkilön vapaudenmenetyksen laillisuus on tutkittava pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti joko säännöllisin väliajoin tai asianomaisen henkilön pyynnöstä, kunnes

asian käsittely on saatu päätökseen. Tällaiseen uudelleen käsittelyyn sisältyy erityisesti mahdollisuus vapaudenmenetyksen lykkäämiseen tai keskeyttämiseen. Uudelleen käsittely tai muutoksenhaku on aloitettava asianmukaiseen aikaan luovutuksen jälkeen.”

Puitepäättös 2009/299

- 6 Puitepäättösten 2002/584/YOS, 2005/214/YOS, 2006/783/YOS, 2008/909/YOS ja 2008/947/YOS muuttamisesta henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä, 26.2.2009 tehdyn neuvoston puitepäättöksen 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Syytetyn oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä sisältyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklassa määrättyyn oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaan oikeuteen, sen mukaisesti kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut. Tuomioistuin on myös todennut, ettei syytetyn oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä ole ehdoton oikeus ja että syytetty voi tietyin edellytyksin vapaasta tahdostaan, nimenomaisesti tai hiljaisella suostumuksella, mutta yksiselitteisesti luopua tästä oikeudestaan.”

Direktiivi 2016/343

- 7 Direktiivin 2016/343 johdanto-osan 33 ja 35 perustelukappale ovat sanamuodoltaan seuraavat:

”(33) Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on yksi demokraattisen yhteiskunnan perusperiaatteista. Kyseiseen oikeuteen perustuu myös epäillyn ja syytetyn oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään, ja tämä olisi taattava kaikkialla unionissa.

--

(35) Epäillyn tai syytetyn oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä ei ole ehdoton oikeus. Epäillyn tai syytetyn olisi voitava tietyin edellytyksin joko nimenomaisesti tai hiljaisella suostumuksella, mutta yksiselitteisesti, luopua tästä oikeudesta.”

- 8 Kyseisen direktiivin 8 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus olla läsnä oikeudenkäynnissä”, sanamuoto on seuraava:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että oikeudenkäynti, joka voi johtaa epäillyn tai syytetyn syyllisyyttä tai syyttömyyttä koskevan päätöksen tekemiseen, voidaan järjestää tämän poissa ollessa edellyttäen, että

- a) epäillylle tai syytetylle on ilmoitettu hyvissä ajoin oikeudenkäynnistä ja poissaolon seuraamuksista; tai
- b) epäiltyä tai syytettyä, jolle on ilmoitettu oikeudenkäynnistä, edustaa joko hänen itsensä tai valtion nimeämä valtuutettu edustaja.

3. Edellä olevan 2 kohdan mukaisesti tehty päätös voidaan panna täytäntöön asianomaista epäiltyä tai syytettyä vastaan.

4. Kun jäsenvaltiot ovat säätäneet, että oikeudenkäynti on mahdollista järjestää epäillyn tai syytetyn poissa ollessa, mutta tämän artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä ei voida täyttää, koska epäiltyä tai syytettyä ei löydetä kohtuullisiksi katsottavista toimista huolimatta, jäsenvaltiot voivat säätää, että päätös voidaan silti tehdä ja panna täytäntöön. Tällöin jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun epäillylle tai syytetylle ilmoitetaan päätöksestä, erityisesti kun hänet on otettu kiinni, hänelle on ilmoitettava myös mahdollisuudesta riitauttaa päätös ja oikeudesta uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon 9 artiklan mukaisesti.

5. Tämä artikla ei vaikuta niiden kansallisten sääntöjen soveltamiseen, joiden mukaisesti tuomari tai toimivaltainen tuomioistuin voi evätä tilapäisesti epäillyltä tai syytetyltä pääsyn oikeudenkäyntiin, jos se on välttämätöntä rikosoikeudellisen menettelyn moitteettoman kulun turvaamiseksi, edellyttäen, että oikeutta puolustukseen kunnioitetaan.

6. Tämä artikla ei vaikuta niiden kansallisten sääntöjen soveltamiseen, joiden mukaisesti oikeudelliset menettelyt tai niiden jotkin vaiheet käydään kirjallisesti, edellyttäen, että oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kunnioitetaan.”

- 9 Saman direktiivin 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus uuteen oikeudenkäyntiin”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos epäilty tai syytetty ei ole ollut läsnä oikeudenkäynnissään eivätkä 8 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset ole täyttyneet, hänellä on oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, joka mahdollistaa asian käsittelyn uudelleen, myös uuden näytön tarkastelemisen, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen. Jäsenvaltioiden on tältä osin varmistettava, että kyseisellä epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä, osallistua tehokkaasti kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä sovellettaessa ja käyttää oikeuttaan puolustukseen.”

Saksan lainsäädäntö

- 10 Kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa 23.12.1982 annetun lain (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen; BGBl. 1982 I, s. 2071), sellaisena kuin se on julkaistuna 27.6.1994 (BGBl. 1994 I, s. 1537), 83 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen ei ole sallittua, jos

--

3. kyse on sellaisen tuomitun henkilön rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevasta pyynnöstä, joka ei ole ollut henkilökohtaisesti läsnä tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä --

(2) Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, luovuttaminen on sallittua, jos

1. tuomittu henkilö

a) asianmukaiseen aikaan

aa) on saanut henkilökohtaisesti tiedoksi haasteen osallistua tuomioon johtaneeseen oikeudenkäyntiin tai

bb) on muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon tuomioon johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että hän oli tietoinen oikeudenkäynnistä, ja

b) on saanut ilmoituksen siitä, että tuomio voidaan antaa, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä,

2. tuomittu henkilö, joka on ollut tietoinen häntä koskevasta oikeudenkäynnistä, johon häntä puolustanut henkilö on osallistunut, on estänyt haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen pakenemalla tai

3. tuomittu henkilö, joka on ollut tietoinen oikeudenkäynnistä, on valtuuttanut henkilön puolustamaan itseään oikeudenkäynnissä, ja kyseinen henkilö on tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä.

--

(4) Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, luovuttaminen on sallittua myös silloin, kun tuomittu henkilö saa tuomion henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä sen jälkeen, kun hänet on luovutettu pyynnön esittäneeseen jäsenvaltioon, ja kun hänelle on ilmoitettu hänen oikeudestaan 3 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettuun uudelleen käsittelyyn tai muutoksenhakuun sekä tätä varten asetetuista määräajoista.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 11 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen eli Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburgin (Hampurin osavaltion ylioikeus, Saksa) käsiteltäväksi on saatettu Romanian viranomaisten 7.10.2019 ja 4.2.2020 antamat kaksi eurooppalaista pidätysmääräystä, jotka koskevat TR:n, joka on Romanian kansalainen, luovuttamista sellaisten vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten, joihin TR on romanialaisissa tuomioistuimissa tuomittu hänen poissa ollessaan. TR on ollut 31.3.2020 lähtien ja on edelleen säilöön otettuna Hampurissa (Saksassa) luovutusta odottamassa.
- 12 TR:ää vastaan on annettu seuraavat tuomiot:
 - Romanian tuomioistuinten antama ensimmäinen lainvoimainen yksipuolinen tuomio, jolla hänet on tuomittu kolmesta uhkauksesta ja tuhopoltosta kuuden vuoden ja kuuden kuukauden vapausrangaistukseen sekä kiristyksestä ja vahingonteosta (rikoksen uusijana) 1 832 päivän vapausrangaistukseen, joista vähennetään 1.1.2016–14.4.2017 jo suoritettu aika sekä 48 lisäpäivää
 - toinen yksipuolinen tuomio, jolla hänet on tuomittu rikoksista rikollisryhmän jäsenenä, huumausaineiden kaupasta osana rikollisryhmän toimintaa, kahdesta liikennerikoksesta sekä pahoinpitelystä neljän vuoden vapausrangaistukseen, josta hänen on vielä suoritettava kaksi vuotta ja neljä kuukautta sekä lisäksi eräästä muusta tuomiosta jäljellä oleva 1 786 päivän osuus.
- 13 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että TR pakeni ja siirtyi Saksaan lokakuussa 2018 tarkoituksenaan välttää Romaniassa häntä vastaan aloitetut syytetoimenpiteet, jotka johtivat tämän tuomion edellisessä kohdassa mainittuihin tuomioihin.
- 14 Vastauksena tietopyyntöön Romanian viranomaiset ilmoittivat 7.10.2019 ja 4.2.2020 annetuissa eurooppalaisissa pidätysmääräyksissä tarkoitettujen rikostuomioiden osalta Hampurin yleiselle syyttäjäviranomaiselle, että syytetylle ei ollut mahdollista antaa haastetta henkilökohtaisesti tiedoksi hänen tiedossa olevaan kotiosoitteeseensa Romaniassa. Romanian lainsäädännön mukaisesti syytetyn osoitteeseen on tämän vuoksi toimitettu joka kerta virallinen tiedonanto, ja Romanian lainsäädännön mukaan haasteen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kymmenentenä päivänä sen toimittamisesta.
- 15 Romanian viranomaiset lisäsivät, että mainittuihin tuomioihin johtaneissa kahdessa oikeudenkäynnissä syytettyä ovat ensimmäisen oikeusasteen käsittelyssä edustaneet hänen itse valitsemansa asianajajat ja muutoksenhakumenettelyssä tuomioistuinten viran puolesta nimeämät asianajajat.

- 16 Judecătoria Devan antamasta eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja 20.5.2020 toimitetuista täydentävistä tiedoista ilmenee, että vaikka TR oli tietoinen häntä koskevasta oikeudenkäynnistä, hän ei ollut läsnä ensimmäisen oikeusasteen käsittelyssä tässä tuomioistuimessa eikä muutoksenhakumenettelyssä Curtea de Apel Alba Iuliassa (Alba Iulian ylioikeus, Romania), mutta koska TR oli tietoinen oikeudenkäynnistä Judecătoria Devassa, hän oli valtuuttanut itse valitsemansa asianajajan, joka oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä ensimmäisen oikeusasteen käsittelyssä. Muutoksenhakumenettelyssä TR:ää oli edustanut viran puolesta nimitetty asianajaja.
- 17 Romanian viranomaiset kieltäytyivät kuitenkin hyväksymästä Saksan viranomaisten pyyntöä saada takeet siitä, että mainitut rikosasian käsittelyt aloitettaisiin uudelleen, koska TR oli haastettu pätevästi ja Romanian rikosprosessilain mukaan rikostuomiolla ratkaistuja asioita ei voitu tarkastella uudelleen.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hyväksyi asiaan sovellettavan Saksan lainsäädännön mukaisesti 28.5.2020 tekemällään päätöksellä TR:n luovuttamisen Romaniaan 7.10.2019 ja 4.2.2020 annettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanemiseksi. Se katsoi tässä yhteydessä, että vaikka henkilön luovuttaminen rangaistuksen täytäntöönpanoa varten on toki lähtökohtaisesti suljettu pois, jos kyseinen henkilö ei ole ollut henkilökohtaisesti läsnä tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä, TR on estänyt haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen Romaniassa pakenemalla Saksaan. Hän on lisäksi ollut hyvinkin tietoinen häntä koskevista oikeudenkäynneistä, joissa asianajaja on edustanut häntä.
- 19 TR on vastustanut luovuttamistaan ja ilmoittanut, ettei hän hyväksy kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 41 §:ssä säädettyä yksinkertaistettua luovuttamista.
- 20 Hän riitauttaa hänen luovuttamisestaan 28.5.2020 tehdyn päätöksen sillä perusteella, että hänen luovuttamisensa Romaniaan olisi lainvastaista, koska Romanian viranomaiset eivät ole antaneet takeita hänen oikeudestaan mainittujen rikosasioiden käsittelyjen aloittamiseen uudelleen ja koska se, että tällaisia takeita ei anneta, on ristiriidassa direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklan kanssa.
- 21 Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg päätti näin ollen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kun tehdään ratkaisu poissa olleena tuomitun henkilön luovuttamisesta syytetoimia varten Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon, onko direktiivin 2016/343 säännöksiä ja erityisesti sen 8 ja 9 artiklaa tulkittava siten, että luovuttamisen sallittavuus – erityisesti niin sanotussa pakoilutilanteessa – riippuu siitä, täyttääkö pyynnön esittänyt valtio direktiivissä vahvistetut edellytykset?”

Kiireellinen menettely

- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuimelta, että tämä ennakkoratkaisupyyntö käsitellään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrättyssä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 23 Tässä yhteydessä on ensinnäkin todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee sekä puitepäätöksen 2002/584 että direktiivin 2016/343, jotka kuuluvat EUT-sopimuksen kolmannen osan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevan V osaston määräysten alaan, tulkintaa. Tämä ennakkoratkaisupyyntö voidaan siten käsitellä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

- 24 Kiireellisyyttä koskevasta edellytyksestä on todettava toiseksi, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on otettava huomioon se, että pääasiassa kyseessä olevaan henkilöön kohdistuu parhaillaan vapaudenmenetys ja että hänen säilössä pitämisenä jatkaminen riippuu pääasian ratkaisusta (tuomio 28.11.2019, Spetsializirana prokuratura, C-653/19 PPU, EU:C:2019:1024, 22 kohta).
- 25 Unionin tuomioistuimen asiakirja-aineistosta ilmenee käsiteltävässä asiassa, että työjärjestyksen 107 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kiireellisyys johtuu niistä mahdollisesti vakavista seurauksista, joita myöhäisellä päätöksellä voisi olla eurooppalaisten pidätysmääräysten, jotka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on pyydetty panemaan täytäntöön, kohteena olevalle henkilölle erityisesti sen vuoksi, että hän on menettänyt vapautensa, kun hänet on otettu Hampurissa säilöön 31.3.2020 luovutusta odottamaan, ja että hänen luovuttamisensa Romaniaan tai hänen vapauttamisensa riippuvat unionin tuomioistuimelle esitettyyn ennakkoratkaisupyyntöön annettavasta vastauksesta.
- 26 Unionin tuomioistuimen neljäs jaosto on näin ollen esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan päättänyt 23.9.2020 hyväksyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnön tämän ennakkoratkaisupyyntöön käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 27 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 2.4.2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta pyydetään lausumaan siitä, onko TR:n luovuttaminen Romanian viranomaisille laillista niiden kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 83 §:n säännösten perusteella, joilla puitepäätöksen 2002/584 4 a artikla on pantu täytäntöön Saksan oikeudessa.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että tällaisen luovuttamisen edellytykset täyttyvät, koska kyseinen henkilö on yhtäältä tietoisesti välttänyt menettelyjä, jotka ovat johtaneet eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin, jotka kyseisen tuomioistuimen on pantava täytäntöön, pakenemalla Saksaan ja estämällä siten haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen ja koska mainittua henkilöä on toisaalta edustanut kyseisissä menettelyissä ensimmäisen oikeusasteen käsittelyssä hänen itse valitsemansa asianajaja ja muutoksenhakumenettelyssä tuomioistuinten viran puolesta nimittämä asianajaja. TR on väittänyt kyseisessä tuomioistuimessa sitä vastoin, että direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklassa tarkoitettut vaatimukset huomioon ottaen luovuttaminen ei ole lainmukaista, koska takeita häntä koskevien rikosoikeudenkäyntien uudelleen aloittamisesta Romaniassa ei ole saatua.
- 30 Esitetty kysymys on tässä tilanteessa ymmärrettävä siten, että se koskee sitä, onko puitepäätöksen 2002/58 4 a artiklaa tulkittava siten, että jos asianomainen henkilö on estänyt haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen eikä ole ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä sen vuoksi, että hän on paennut täytäntöönpanosta vastaavaan jäsenvaltioon, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, pelkästään sillä perusteella, ettei sillä ole takeita siitä, että oikeutta uuteen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklassa, kunnioitetaan, jos henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

- 31 On muistutettava, että puitepäättöksen 2002/584 tavoitteena on, kuten erityisesti ilmenee sen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta sekä sen viidennestä ja seitsemännestä perustelukappaleesta, korvata rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pariisissa 13.12.1957 allekirjoitettuun eurooppalaiseen yleissopimukseen perustuva monenvälinen luovuttamisjärjestelmä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuvilla oikeusviranomaisten välisillä rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestelyillä tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytetoimenpiteitä varten (tuomio 29.1.2013, Radu, C-396/11, EU:C:2013:39, 33 kohta ja tuomio 11.3.2020, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Tae palauttamisesta täytäntöönpanovaltioon), C-314/18, EU:C:2020:191, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Tällä puitepäättöksellä pyritään helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä ottamalla käyttöön uusi yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 37 kohta ja tuomio 24.9.2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Erityissääntö), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Puitepäättöksen 2002/584 soveltamisalalla vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on – kuten muun muassa kyseisen puitepäättöksen johdanto-osan kuudennesta perustelukappaleesta ilmenee – rikosasioiden oikeudellisen yhteistyön ”kulmakivi”, ilmaistaan tämän puitepäättöksen 1 artiklan 2 kohdassa, jossa vahvistetaan sääntö, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pantava eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja mainitun puitepäättöksen säännösten mukaisesti. Saman puitepäättöksen säännösten mukaan jäsenvaltiot voivat nimittäin kieltäytyä panemasta tällaista pidätysmääräystä täytäntöön vain sen 3 artiklassa säädetyissä ehdottomien kieltäytymisperusteiden tapauksissa ja sen 4 ja 4 a artiklassa luetelluissa harkinnanvaraisten kieltäytymisperusteiden tapauksissa. Lisäksi täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi asettaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle vain puitepäättöksen 2002/584 5 artiklassa määritellyt edellytykset (tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano on näin ollen pääsääntö, ja täytäntöönpanosta kieltäytymisen on katsottava olevan poikkeus, jota on tulkittava suppeasti (tuomio 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (Tuomioistuinjärjestelmän puutteet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Erityisesti siinä tapauksessa, että eurooppalainen pidätysmääräys koskee sellaisen rangaistuksen täytäntöönpanoa, josta on päätetty vastaajan poissa ollessa, puitepäättöksen 2002/584, sellaisena kuin se on alkuperäisessä muodossaan, 5 artiklan 1 alakohdassa säädetään säännöstä, jonka mukaan täytäntöönpanojäsenvaltio voi tässä tapauksessa asettaa kyseisen henkilön luovuttamiselle ehdon siitä, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa taataan asian käsittely uudelleen asianomaisen henkilön läsnä ollessa (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 52 kohta).
- 36 Tämä säännös kumottiin puitepäättöksellä 2009/299 ja korvattiin puitepäättöksen 2002/584 uudella 4 a artiklalla, jolla rajoitetaan mahdollisuutta kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta luettelemalla täsmällisesti ja yhtenäisesti ne edellytykset, joilla sellaisen oikeudenkäynnin päätteeksi annetun ratkaisun, jossa kyseinen henkilö ei ole ollut henkilökohtaisesti läsnä, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ei voida kieltäytyä (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Mainitulla 4 a artiklalla yhdenmukaistetaan eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanon edellytykset tilanteessa, jossa tuomio on annettu vastaajan poissa ollessa, mikä heijastaa kaikkien jäsenvaltioiden saavuttamaa yhteisymmärrystä siitä, mikä ulottuvuus unionin oikeuden nojalla on

annettava niille menettelyllisille oikeuksille, jotka annetaan poissa olevina tuomituille henkilöille, joista on annettu eurooppalainen pidätysmääräys (tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 62 kohta).

- 38 Kuten puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, jos henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä ratkaisuun johtaneessa oikeudenkäynnissä, jollei eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä todeta, että kyseisen 1 kohdan a–d alakohdassa asetetut edellytykset täyttyvät (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan tarkoituksena on taata suojan korkea taso ja mahdollistaa se, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen luovuttaa asianomaisen henkilön siitä huolimatta, että kyseinen henkilö ei ole ollut läsnä hänen tuomitsemiseensa johtaneessa oikeudenkäynnissä, kunnioittaen kuitenkin täysin hänen puolustautumisoikeuksiaan (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, unionin lainsäätäjän ratkaisu on säätää tyhjentävästi tapauksista, joissa on katsottava, ettei vastaajan poissa ollessa annetun tuomion täytäntöön panemiseksi annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano loukkaa puolustautumisoikeuksia (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 44 kohta).
- 41 Tästä seuraa, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on velvollinen panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön siitä huolimatta, että asianomainen henkilö ei ole ollut läsnä ratkaisuun johtaneessa oikeudenkäynnissä, jos jokin puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdan a, b, c tai d alakohdassa asetetuista edellytyksistä täyttyy (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 55 kohta).
- 42 Unionin tuomioistuin on lisäksi katsonut, että puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdassa ei jätetä huomiotta oikeutta perusoikeuskirjan 47 artiklassa taattuuihin tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eikä sen 48 artiklan 2 kohdassa taattuja puolustautumisoikeuksia ja että se on siten yhteensopiva perusoikeuskirjasta johtuvien vaatimusten kanssa (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 53 ja 54 kohta).
- 43 Direktiivistä 2016/343, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut, on todettava, että kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan epäiltyjen ja syytettyjen oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään. Jäsenvaltiot voivat kyseisen artiklan 2 kohdan nojalla kuitenkin säätää, että oikeudenkäynti, joka voi johtaa epäillyn tai syytetyn syyllisyyttä tai syyttömyyttä koskevan ratkaisun tekemiseen, voidaan järjestää tämän poissa ollessa edellyttäen, että kyseisessä kohdassa säädettyjä edellytyksiä noudatetaan.
- 44 Mainitun direktiivin 9 artiklan sanamuodon mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos epäilty tai syytetty ei ole ollut läsnä oikeudenkäynnissään eivätkä direktiivin 2016/343 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset ole täyttyneet, hänellä on oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, joka mahdollistaa asian käsittelyn uudelleen, myös uuden näytön tarkastelemisen, ja joka voi johtaa alkuperäisen ratkaisun kumoamiseen.
- 45 On todettava, että puitepäätökseen 2002/584 sisältyy erityinen säännös eli 4 a artikla, joka koskee nimenomaan tapausta, jossa eurooppalainen pidätysmääräys, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, koskee henkilöä, joka ei ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä, joka johti päätökseen kyseisen rangaistuksen tai toimenpiteen määräämisestä.

- 46 Tässä yhteydessä se, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kansallinen oikeus ei mahdollisesti ole direktiivin 2016/343 säännösten mukainen, ei voi olla peruste eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymiselle.
- 47 Direktiivin säännöksiin vetoaminen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon estämiseksi mahdollistaisi nimittäin puitepäätöksellä 2002/584, jossa kieltäytymisperusteista säädetään tyhjentävästi, käyttöön otetun järjestelmän kiertämisen. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska direktiiviin 2016/343 ei sisälly säännöksiä, joita sovellettaisiin eurooppalaisten pidätysmääräysten antamiseen ja täytäntöönpanoon, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 62 ja 63 kohdassa pääasiallisesti todennut.
- 48 Lisäksi on muistutettava unionin tuomioistuimen katsoneen, että kun pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio on säätänyt rikosprosessista, johon kuuluu useita oikeusasteita ja jossa voidaan näin ollen antaa peräkkäisiä tuomioita, joista ainakin yksi on annettu vastaajan poissa ollessa, puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettua käsitettä ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti” on tulkittava siten, että sillä viitataan pelkästään vaiheeseen, jonka päätteeksi annettiin asian aineellisen uudelleen tutkimisen, sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta, perusteella tuomio, jossa lausutaan lopullisesti asianomaisen henkilön syyllisyydestä ja hänen tuomitsemisestaan vapaudenmenetyksen käsittävän toimenpiteen kaltaiseen rangaistukseen (tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 98 kohta).
- 49 Puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklassa säädetyt edellytykset, jotka nyt käsiteltävässä asiassa herättävät epäilyksen, jota ei unionin tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin saaduilla vastauksilla ole kyetty hälventämään, koskevat TR:n tosiasiallisesti saamaa virallista tietoa ja TR:n romanialaisten tuomioistuinten viran puolesta nimeämille asianajajille antamaa valtuutusta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen antamien tietojen mukaan tämän tuomion 12 kohdassa mainitut eurooppalaiset pidätysmääräykset on annettu kahden muutoksenhakumenettelyn päätteeksi annetun tuomion jälkeen. TR ei ollut läsnä muutoksenhakua koskevassa oikeudenkäynnissä, vaan häntä edusti viran puolesta nimitetty asianajaja. Näistä tiedoista sitä vastoin ilmenee ainakin yhden ensimmäisen oikeusasteen käsittelyn osalta, että TR oli tietoinen oikeudenkäynnistä, että hän oli antanut valtuutuksen itseään oikeudenkäynnissä puolustamaan nimeämälleen oikeudenkäyntiasiamiehelle ja että tämä asiamies oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä.
- 50 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on tarkistaa, täyttyvätkö puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan mahdolliselle soveltamiselle asetetut edellytykset sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa, on aluksi ratkaistava, kuuluvatko puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päätökseen johtanut oikeudenkäynti -käsitteen, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, piiriin TR:ää koskevat menettelyt ensimmäisessä oikeusasteessa vai muutoksenhakuvaiheessa, minkä jälkeen sen on tutkittava, ovatko mainitut edellytykset täyttyneet jokaisessa näistä menettelyistä.
- 51 Sitä tilannetta varten, jossa täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, etteivät mainitun 4 a artiklan 1 kohdan a tai b alakohdassa säädetyt edellytykset, jotka ovat esteenä mahdollisuudelle kieltäytyä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, ole täyttyneet, mainittu tuomioistuin voi joka tapauksessa, koska 4 a artiklan mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen on harkinnanvaraista, ottaa huomioon muita seikkoja, joiden perusteella se voi varmistaa, että asianomaisen henkilön luovuttaminen ei merkitse hänen puolustautumisoikeuksiensa loukkaamista, ja luovuttaa hänet pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon (tuomio 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 50 kohta).
- 52 Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi tällaisen arvioinnin yhteydessä ottaa siten huomioon asianomaisen henkilön käyttäytymisen. Tässä luovuttamismenettelyn vaiheessa voidaan nimittäin kiinnittää erityistä huomiota muun muassa siihen, että asianomainen henkilö on

mahdollisesti yrittänyt välttää sen, että hänelle annetaan hänelle osoitettu tieto tiedoksi (ks. vastaavasti tuomio 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 51 kohta), tai että hän on yrittänyt välttää kaikkea yhteydenpitoa romanialaisten tuomioistuinten viran puolesta nimeämiin asianajajiin.

- 53 Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi ottaa huomioon myös sen unionin tuomioistuimelle esitetystä ennakkoratkaisupyyntöä mainitun seikan, että TR on valittanut ensimmäisessä oikeusasteessa annetuista ratkaisuista, mikä vahvistaa sen, että asianajaja on ollut Romanian oikeuden perusteella pätevästi valtuutettu.
- 54 Jos käy ilmi, että ensimmäisessä oikeusasteessa käydyt menettelyt kuuluvat puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdassa tarkoitetun päätöksen johtanut oikeudenkäynti -käsitteen piiriin mutta muutoksenhakumenettelyt eivät, tämän tuomion 49 kohdassa tiivistetysti esitetystä tiedosta ilmenee – jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkistuksesta muuta johdu –, että puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetty edellytykset näyttävät täyttyvän ainakin yhden pääasiassa kyseessä olevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevan ratkaisun osalta, joten ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella ei puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklan perusteella ole mahdollisuutta kieltäytyä kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.
- 55 On kuitenkin todettava, että se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon estämiseksi ei ole mahdollista vedota direktiiviin 2016/343 puitepäätöksessä 2002/584 säädettyjen kieltäytymisperusteiden ohella, ei vaikuta millään tavoin pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion ehdottomaan velvollisuuteen noudattaa oikeusjärjestyksessään kaikkia unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, mukaan lukien direktiiviä 2016/343. Koska kyseisen direktiivin täytäntöönpanolle varattu määräaika on päättynyt, asianomainen henkilö voi siinä tapauksessa, että hänet luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, vedota kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimissa tarvittaessa direktiivin sellaisiin säännöksiin, jotka ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, jos kyseinen valtio ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeutta määräajassa tai jos se on saattanut direktiivin osaksi kansallista oikeutta virheellisesti (ks. vastaavasti tuomio 15.2.2017, British Film Institute, C-592/15, EU:C:2017:117, 13 kohta ja tuomio 4.10.2018, Link Logistik N&N, C-384/17, EU:C:2018:810, 47 kohta).
- 56 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että puitepäätöksen 2002/584 4 a artiklaa on tulkittava siten, että jos asianomainen henkilö on estänyt haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen eikä ole ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä sen vuoksi, että hän on paennut täytäntöönpanosta vastaavaan jäsenvaltioon, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, pelkästään sillä perusteella, ettei sillä ole takeita siitä, että oikeutta uuteen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2016/343 8 ja 9 artiklassa, kunnioitetaan, jos henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

Oikeudenkäyntikulut

- 57 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäättöksen 2002/584/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäättöksellä 2009/299/YOS, 4 a artiklaa on tulkittava siten, että jos asianomainen henkilö on estänyt haasteen henkilökohtaisen tiedoksi antamisen eikä ole ollut henkilökohtaisesti läsnä oikeudenkäynnissä sen vuoksi, että hän on paennut täytäntöönpanosta vastaavaan jäsenvaltioon, täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä sellaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, pelkästään sillä perusteella, ettei sillä ole takeita siitä, että oikeutta uuteen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se on määritelty eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 9.3.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/343 8 ja 9 artiklassa, kunnioitetaan, jos henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

Allekirjoitukset